

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Bibliotheca Universitatis Leidensis. Codices Manuscripti. VI Codices Vossiani Græci et Miscellanei, descripsit K. A. de Meyer.

In Bibl. Univ. Lugduni Batavorum, 1955, 8^ο, σσ. XXIV + 319.

Μετά πρόλογον τοῦ διευθυντοῦ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Leiden A. Kessen, ἔπεται Præfatio, ὅπου ὁ συντάκτης τοῦ καταλόγου δίδει σύντομον βιογραφίαν τοῦ Ἰσαάκ Βοσσίου (1618 - 1689), γεννηθέντος ἐν τῇ ἰδίᾳ πόλει, ὅπου ὁ πατήρ του ἐδίδασκεν ἑλληνικά. Ὁ Βόσσιος ἐξέμαθεν ἀνατολικὰς γλώσσας, ἡσχολήθη ἰδίᾳ μὲ τὴν γεωγραφίαν καὶ τὰ ἀραβικά καὶ ἐξέδωκε συγγραφεῖς, ἐταξίδευσεν δὲ πολλὰ καὶ ἐνδιαφέροντα ταξίδια καὶ κατήρτισε τὴν βιβλιοθήκην του, ὅπου πολλὰ χειρόγραφα ἑλληνικά, λατινικά, σύμμεικτα γερμανογαλλικά, κλπ., ὧν ἀπὸ τοῦ 1716 ὑπῆρχε κατάλογος. Ἡ βιβλιοθήκη εὐρίσκεται συνεχῶς εἰς τὸ Leiden ἀπὸ τοῦ Ὀκτ. 1690.

Ὁ νῦν ἐκδιδόμενος κατάλογος τῶν ἑλληνικῶν (καὶ τῶν συμμεικτῶν ὅπου ὑπερετεροῦν τὰ ἑλληνικά), διατηρεῖ τοὺς παλαιοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὴν κατὰ μεγέθη διαίρεσιν τῶν κωδίκων, περιλαμβάνει δὲ Voss. Græcos f(olio) 77, q(uarto) 77, o(ctavo) 20 καὶ miscellaneos 47, ἧτοι 221 κώδικας, λίαν ἐνδιαφέροντας. Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι χειρόγραφα ἀπὸ τοῦ ε' αἰῶνος (μεγαλογραμμάτου γραφῆς) μέχρι τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν χρόνων καὶ συγγραφεῖς κλασσικοὶ, βυζαντινοὶ, λειτουργικὰ κείμενα, ἀγιολογικά, ἱατρικὰ κ.ἄ.

Ὁ κατάλογος συντάχθη λατινιστί, τὰ κείμενα συνεσχετίσθησαν μετὰ τῶν ἐκδομένων, ἐπετάχθησαν δὲ ἐπὶ πέντε πίνακες: Palæographicus (χρονολογήσεις τῶν κωδίκων), Scribarum, locorum unde codices provenerunt (χρησιμώτατος), Possessorum, auctorum (Ἑλλήνων καὶ Λατίνων). Ὁ ἔκτος Initia operum vel fragmentorum agnitu difficiliorum (ἑλληνιστί καὶ λατινιστί), ὁ ἕβδομος Nominum in codicibus laudatorum.

Ἡ κοπιώδης αὕτη ἐργασία, γενομένη ὑποδειγματικῶς διὰ μικρὰν ἀλλὰ σημαντικὴν συλλογὴν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε θεωρηθῆ ὡς πρὸς τὸν τονισμὸν τῶν ἑλληνικῶν κειμένων, διὰ νὰ μὴ παρατηρῶνται ἀθρόοι παρατονισμοὶ κ.ἄ. σφάλματα (σόφου, ἀποστολικῶν, ἑλληνικῶν, κρατεῖσθω κ.τ.δ.).

N. B. T.

Εἰς τὴν ἡ, Χριστιανικὸν Κατηχητικὸν Δελτίον, ἀριθ. 26, 1956, 320, σσ. 78, Ἡ Θεία Λειτουργία τοῦ ἐν Ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου. Ἐπιμελεία Γρηγορίου Μοναχοῦ Ἀγιορείτου ἡγουμένου καὶ ἐπιστάτου Ἰ. Σ. Μ. Κουσαριανῆς. Ἀθήνησι.

Εἰς τὴν καλαισθητὸν σειρὰν τοῦ περιοδικῶς ἐκδιδομένου συμπαθοῦς Δελτίου, ὁ μοναχὸς Γρηγόριος εἶχεν ἐκδώσει τὸ 1954 (ἀριθ. 15) «Λειτουργικὸν Ὑπόμνημα» πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, δι' οὗ ἐζήτησε τὴν ἐνίσχυσιν τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ὅπως ἐκδώσῃ τὸ Λειτουργικὸν του δι' οὗ ἂν ἀπεσκόπει εἰς τὴν διάσωσιν «τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου τῆς Θείας Λειτουργίας πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἄχρι τοῦδε ἡμερημέ-

νων εκδόσεων. Οὕτω δὲ ἡ Ἐκκλησία θ' ἀποκτήσῃ αὐθεντικὸν κείμενον τῆς Θ.Λ., ἀπηλλαγμένον κηρῶν, προῖον πολυετοῦς ἐρεῦνης καὶ μελέτης ἀρχαίων χειρογράφων, εὐχολογίων καὶ εἰληταρίων τῶν ἱερῶν Μονῶν τοῦ Ἁγ. Ὁρους καὶ τῆς Πάτμου ».

Ἐποθέτω ὅτι λόγφ τῶν δυσχερῶν περιστάσεων ἡ Μ. Ἐκκλησία δὲν ἔδωκε τὴν προσήκουσαν βοήθειαν καὶ οὕτω ἐστερήθημεν τῆς ἐργασίας τοῦ φιλομαθοῦς (αὐτοδιδάκτου ἄλλως) π. Γρηγορίου.

Ἡ νῦν ἐκδιδομένη Θ. Λειτουργία ἔχει τοῦτο τὸ ἐνδιαφέρον, ὅτι ὁ ἐκδότης αὐτῆς ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν εἰλητάρια καὶ κώδικας, καὶ κατὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ μείνῃ ἀπαρτήρητος ἀπὸ τοῦς λειτουργολόγους.

N. B. T.

Παναγ. Σ. Ἀντιορέλλη, Ἡ Βυζαντινὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ. Ἱστορικὴ ἀνασκόπησις καὶ ἐξέλιξις αὐτῆς κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους, μετὰ πίνακος τῶν κυριωτέρων ὀρθοδόξων ναῶν Ἑλλάδος καὶ ἐξωτερικοῦ ὡς καὶ τῶν συγχρόνων ἱεροψαλτῶν καὶ μουσικολόγων (ὁ τίτλος καὶ ἀγγλιστί).

Ἀθήναι 1956, 8^ο, σσ. 226.

Ὁ συγγραφεὺς, ἑρασιτέχνης καὶ φίλος τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κωνσταντινουπόλεως ψαλλομένης μουσικῆς, συνέγραψε τὸ ὡς ἄνω καλαισιθίτως ἐκτυπωθὲν ἔργον, οὐδεμίαν ἔχον σχέσιν οὔτε πρὸς τὴν θεωρίαν, οὔτε πρὸς τὴν χειρογράφων παράδοσιν, οὔτε πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς καθ'αυτὸ βυζ. μουσικῆς. Προβλήματα τὰ ὅποια παρ' ἡμῖν ἀπησχόλησαν μουσικολόγους ὡς ὁ Ἰ. Τζέτζης, ὁ Κουπιτώρης, ὁ Κ. Ψάχος, ὁ Βαμβουδάκης, ὁ Καρράς, ἡ σχέσις τῆς Βυζ. Μουσικῆς πρὸς τὸν ρυθμὸν καὶ τὰ μέτρα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιήσεως, εἶναι τελειῶς ξένα πρὸς τὸν ἀνυποψίαστον συγγραφέα τοῦ παρόντος τόμου. Ἐπὶ πλεόν τὸ βιβλίον ἔχει χαρακτῆρα διαφημίσεως διαφόρων ζώντων ὡς μουσικολόγων (ἐνῶ πρόκειται περὶ φίλων ἁπλῶς τῆς παραδοσιακῆς μουσικῆς ἢ ἱεροψαλτῶν!), καὶ θὰ ἦτο λυπηρὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐξ αὐτοῦ νὰ σχηματισθῇ ἐντύπωσις περὶ τοῦ σημείου εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται παρ' ἡμῖν ἡ μελέτη τῶν σχετικῶν προβλημάτων.

Ἀπὸ τῶν σσ. 191 - 201 δημοσιεύεται: Ἐορτολόγιον ἀλφαβητικὸν τοῦ ἑνιαυτοῦ.

N. B. T.

Γεωργίου Α. Τσατσαρώνη (προέδρου τοῦ Συλλόγου «Οἱ φίλοι τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς»), Βυζαντινὸς Ὁρθρος, διάλεξις...

Ἀθήναι 1956, 8^ο, σσ. 23.

Οἱ ὡς ἄνω χαρακτηρισμοὶ διὰ τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἀντωνέλλη θὰ ἦσαν ἐλαφροὶ καὶ ἀνεπαρκεῖς διὰ νὰ χαρακτηρισθῇ ἡ ἄγνοια καὶ προχειρότης μετὰ τῆς ὁποίας οἱ ἑρασιτέχνη ἐπιλαμβάνονται τῆς ἐξετάσεως φιλολογικῶν θεμάτων τὰ ὅποια ὄλος διόλου ἀγνοοῦν. Ὁ κ. Τσατσαρώνης παρεσύρθη ἀπὸ παλαιὸν ἑρασιτεχνικὸν βιβλίον τοῦ Γ. Παπαδοπούλου (1904) καὶ ἐπανάλαβεν, ἐπηύξησεν ἢ παρενόησε πράγματα τὰ ὅποια οὐδεὶς πλέον πιστεύει ἢ δέχεται. Ὁ χωρισμὸς τῶν στίχων [π.χ.:

Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε. Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν ἀπαντήσατε... (σ. 12)]

ἡ κακοποίησις τῶν κειμένων, τὰ λεγόμενα περὶ Ρωμανοῦ (ὁ συγγρ. γνωρίζει ἐκ τρίτης χειρὸς τὸ συναξάριον τοῦ ἁγίου, μόνον ὡς παρεδόθη διὰ Νικηφόρου Καλλίστου Ξανθοπούλου!) οἱ ἰσχυρισμοὶ ὅτι κοντάκιον προέρχεται ἐκ τοῦ *κόντος*, ὁ (= τυλιγμένο χαρτί! σ. 12), ὅτι *οἶκος* ὀνομάσθη ἐκ μεταφορᾶς τοῦ οἴκου πού περιέχει

περιουσίαν (σ. 13)!, τὰ λεγόμενα ὅτι οἱ λαμβικκοὶ κανόνες τοῦ Ἰω. Δαμασκηνοῦ (;) εἶναι γραμμένοι κατὰ τὸ μέτρον τῶν στιχῶν τοῦ Αἰάντος μαστιγοφόρου τοῦ Σοφοκλέους (σ. 15), ὅτι τῷ 911 μ.Χ. Λέων ὁ Σοφὸς ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Μιχαῆλ (Τραυλοῦ!) ψάλλον τὰς καταβασίας (σ. 15), ὅτι ὑμνογράφοι εἶναι ὁ Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὁ Μέγας Βασίλειος, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος κλπ. κλπ. καὶ ὁ ἱερός Αὐγουστίνος (σ. 4)!, ὅτι ἡ λέξις *τροπάριον* προέρχεται ἐκ τοῦ *τρέπω* κατ' ἀναλογίαν τῶν στροφῶν καὶ ἀντιστροφῶν τῶν ἀρχαίων δραμάτων ποὺ προέρχονται ἐκ τοῦ στρέφω (σ. 10)!, εἶναι μικρὰ δείγματα μόνον τοῦ θησαυροῦ τῶν σφαλμάτων καὶ τῆς ἀγνοίας τὰ ὅποια συνεσωρευθῆσαν εἰς τὴν κρινομένην διάλεξιν. Οὐδὲ θὰ ἤξιζε νὰ ἀναφερθῆ αὕτη βιβλιογραφικῶς κἄν. Ἄν ἠσυχολήθημεν μὲ αὐτὴν τοῦτο πράττομεν διὰ νὰ μὴ νομισθῆ ὅτι ἐν Ἀθήναις ἀκούονται ἀδιαμαρτυρητῶς τὰ ἀνωτέρω καὶ ὅτι ἡ μελέτη τῆς πατρῴου μουσικῆς καὶ ποιήσεως παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἑλλήσιν ἐξέπεσε γενικῶς μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου. Ἡ τοιαύτη δὲ κατάστασις τῶν παρ' ἡμῖν μουσικολογούντων καθιστᾷ ἡμᾶς σκεπτικὸς ὡς πρὸς διατυπωθεῖσαν ὑπόδειξιν καθ' ἣν ἀναγκαστὸς δῆθεν εἰς ἡμᾶς διὰ τὴν κριτικὴν ἔκδοσιν τοῦ Ρωμανοῦ θὰ ἦτο μουσικὸς βυζαντινός. Καλὸν θὰ ἦτο οἱ «μουσικολόγοι» μας νὰ ἐσχημάτιζον πρῶτον σαφῆ ἰδεᾶν περὶ τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἢ τῆς παραδόσεώς της καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἐπελαμβάνοντο κριτικῶν καὶ φιλολογικῶν θεμάτων.

N. B. T.

Collana di Studi Greci diretta da Vittorio de Falco. Napoli, Libreria Scientifica editrice, Corso Umberto I, 40.

Ἐπὶ τὸν γενικὸν τοῦτον τίτλον ὁ ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰταλίας καθηγητῆς τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας κ. Βίκτωρ De Falco ἐκδίδει σειρὰν μελετημάτων ἀναφερομένων εἰς τὴν κλασσικὴν Ἑλληνικὴν Φιλολογίαν, τὴν μεταγενεστέραν καὶ τοὺς Βυζαντινοὺς. Ἐπειδὴ οὕτω μορφοῦται ἐν νέον κέντρον ἑλληνικῶν μελετῶν, τὸ ὅποιον ἐν ὄψει τῶν χειρογράφων μελετᾷ τὴν ἑλληνικὴν παράδοσιν, ἐπιστῶ τὴν προσοχὴν τῶν παρ' ἡμῖν μελετητῶν ἐπὶ τῶν κάτωθι ἐιδικῶς μελετῶν :

*Αριθ. XVII: Procopio, Pagine Scelte a cura di Bruno Lavagnini, parte prima Introduzione e Testo, 8°, σσ. 54 (+ 2) (1948).

*Αριθ. XVIII: Epigrammatisti Greci della Magna Grecia e della Sicilia a cura di A. Olivieri, 8°, σσ. 208 (+ 4) (1949).

*Αριθ. XIX: Enea di Gaza, Epistole a cura di Lidia Massa Positano, 8°, σσ. XXXVI + 80 (1950).

*Αριθ. XXII: Poeti Italobizantini del secolo XIII. Introduzione, testo critico e commentario di Marcello Gigante, 8°, σσ. 99 (+ 1) (1953).

Κρίσις ὑπὸ O. Parlange, σσ. 133-137.

*Αριθ. XXIII: Lidia Massa Positano, La tradizione manoscritta delle Quaestiones Physicæ di Teofilatto Simocata, 8°, σσ. 44 (+ 4) (1953).

*Αριθ. XXIV: Teofilatto Simocata, Questioni Naturali a cura di Lidia Massa Positano, 8°, σσ. 46 (+ 2).

N. B. T.

Nota sul codex Hauriensis 1343 di Silvio Giuseppe Mercati, σσ. 109-116. Ramenta bizantina di Ciro Giannelli, σσ. 35-46.

*Ἀμφοτέρω ἀνάτυπα τοῦ τόμου « Mélanges Carsten Hoeg » « Classica et Mediaevalia », vol. XVII, Copenhague 1956.

N. B. T.

Istituto Siciliano di Studi Bizantini e Neoellenici. Testi e Monumenti pubblicati da Bruno Lavagnini sotto gli auspici dell'Assessore alla Istruzione per la Regione Siciliana. Palermo.

Εἰς τὴν σειρὰν αὐτὴν τὴν ὁποῖαν ἴδρυσεν ὁ διαπρεπὴς συνάδελφος καὶ διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἰταλικοῦ Ἰνστιτούτου κ. Β. Lavagnini ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε τὰ κάτωθι :

Testi 1 : Barlaam Calabro Epistole Greche. I primordi episodici e dottrinari delle lotte esicaste. Studio introduttivo e testi a cura di Giuseppe Schirò, Palermo 1954, 8^ο, σσ. XVI + 360.

Testi 2 : Vite dei Santi Siciliani I Vita di S. Luca vescovo di isola Capo Rizzuto. Testo e traduzione a cura di Giuseppe Schirò, Palermo 1954, 8^ο, σσ. (4) + 132 (+ 4).

Ὁ καθηγητὴς Schirò διδάσκει Βυζαντινὴ Φιλολογίαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Παδοῦσης, γνωρίζει ἄριστα καὶ τὴν Νεοελληνικὴν, καθὼς καὶ τὰ ὑμνογραφικὰ καὶ ἀγιολογικὰ ζητήματα τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας (συνεργάτης τοῦ Bollettino τῆς Grottaferrata) καὶ θὰ βοηθήσῃ τὸν καθηγητὴν Lavagnini εἰς τὴν ἐξόρμησιν διὰ τὴν μελέτην τῶν Ἰταλοελληνικῶν βυζαντινῶν κειμένων καὶ τὴν σύσφιγξιν τῶν φιλικῶν δεσμῶν τῶν δύο ἀδελφῶν χριστιανικῶν λαῶν.

Ἡ σειρὰ αὕτη πρόκειται νὰ συνεχισθῇ. Χαιρετίζομεν μὲ ἱκανοποίησιν τὴν ἔκδοσιν τῶν ὡς ἄνω δύο τόμων.

N. B. T.

Ἑλληνικαὶ ἑορταὶ καὶ ἔθιμα τῆς Λαϊκῆς Λατρείας, ὑπὸ Γ. Α. Μέγα.

Ἀθήναι 1957, 8^ο, σσ. 252 (+ 4).

Ὁ συνάδελφος καθηγητὴς τῆς Λαογραφίας κ. Μέγας ἐδημοσίευσεν τὸ ὡς ἄνω καλαισθητὸν βιβλίον εἰς γλῶσσαν ρέουσάν καὶ κατὰ τρόπον ἐπαγωγικὸν γεγραμμένον ὅπου πραγματεύεται τὴν λαϊκὴν λατρείαν ὡς πρὸς τὰς δεσποτικὰς, θεομητορικὰς ἑορτάς, τὰς μνήμας ἁγίων καὶ ἄλλας τινὰς ἑορτάς (Τριωδίου, πρωτοχρονιάς κλπ.). Εἶναι λίαν ἐνδιαφέρον τὸ θέμα τῆς λαϊκῆς λατρείας καὶ ἀπὸ ἀγιολογικῆς ἀπόψεως, ὁ μόνον ὡς πρὸς τὸν συσχετισμὸν αὐτοῦ πρὸς τὰ λόγια στοιχεῖα (καὶ δὴ τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν) ἀλλὰ καὶ καθ'αυτὸ ὡς ἐκδήλωσις τῆς λαϊκῆς ψυχῆς, τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ λαοῦ καὶ τῆς πίστεως αὐτοῦ.

N. B. T.

Βασιλείου Λαούρδα, Συμῶν Θεσσαλονίκης. Ἀκριβῆς διάταξις τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Ἀνάμικτον ἐκ τοῦ «Γρηγορίου Παλαμά» ἔτος λθ', 1956, 8^ο, σσ. 327-342.

Σπουδαιότατον κείμενον καὶ διὰ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ἀξιωματούχων τῆς μητροπολιτικῆς αὐλῆς τῆς Θεσσαλονίκης κατὰ τὸ ἀΐμισον τοῦ ἰε' αἰῶνος. Ὁ συγγρ. δὲν ἐξεμεταλλεύθη ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τὸ θέμα. Δις ἀναγινώσκω κανδυλάπται (σ. 336, σ. 329, στ. 47) ἀντὶ κανδηλάπται (candela!). Ἡ μελέτη τελειώνει μὲ γνώμη τοῦ καθηγ. Π. Τρεμπέλα περὶ ἀνασυνθέσεως τῶν ἀκολουθιῶν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγ. Δημητρίου, κατὰ τὸ ἐκδιδόμενον κείμενον.

N. B. T.

Μονεμβασία ἢ Βενετία τῆς Πελοποννήσου ὑπὸ Κωνσταντίνου Ἐμμ. Καλογερά.

Ἀθήναι 1956, 8^ο, σσ. 175 (+ 3).

N. B. T.

Βασιλείου Μ. Βέλλα, *Θρησκευτικά Προσωπικότητες της Παλαιάς Διαθήκης. Τόμος Α'. Οί πατριάρχαι - Μωσής - Σαμουήλ και Σαούλ - Δαβίδ - Νάθαν - Ηλίας - Αμώς - Ωσηέ - Ησαΐας - Μιχαΐας - Σοφονίας.*

Ἐκδοσις Δευτέρα, Ἀθήναι 1957, 8^ο, σσ. 363 + πίνακες.

Ὁ συνάδελφος ἑβραϊολόγος κ. Βέλλας, μεταφραστής τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ, δίδει διὰ τοῦ παρόντος εἰς τὴν ἑλληνικὴν βιβλιογραφίαν συνοπτικὸν βιογραφικὸν καὶ γραμματολογικὸν διάγραμμα περὶ τῶν προσωπικοτήτων καὶ ἰδίᾳ τῶν συγγραφέων τῆς Π.Δ., μεταφέρων χαρακτηριστικὰ κείμενα εἰς νεοελληνικὴν μετάφρασιν ἢ ἐπὶ τούτῳ ἐπιχειρεῖ.

N. B. T.

Agostino Pertusi, *L'Atteggiamento spirituale della più antica storiografia Bizantina.* «*Evum*» XXX, 1956, σσ. 132-166.

Ὁ συγγραφεὺς, καθηγητὴς ἐν Μιλάνῳ, ἐξετάζει μετὰ πολλῆς κριτικότητος τὸ πρόβλημα τοῦ κατὰ πόσον ἔμεινεν ἀνεξέλικτος ἡ βυζαντινὴ ἱστοριογραφία, πείθει δὲ τὸν ἀναγνώστην τῆς ἐνδιαφερούσης ταύτης μελέτης περὶ τοῦ ὅτι αὕτη ὑπέστη σὺν τῷ χρόνῳ ἐξέλιξιν, ἀνάλογον πρὸς τὴν σκέψιν τῶν συγγραφέων καὶ τὸ περιβάλλον.

N. B. T.

Γεωργίου Ἐμμ. Παγκάλου, καθηγητοῦ, *Περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῆς Κρήτης, Τόμος πρῶτος (Εἰσαγωγή - Γραμματικὴ) ἢτοι Διάγραμμα γραμματικῆς καὶ Γλωσσίου... Κρήτης ἐν μερικῇ ἀντιπαραβολῇ... τῶν γλωσσικῶν φαινομένων αὐτοῦ πρὸς τὰ αὐτὰ, συγγενικά, πλειστάκις δὲ καὶ πρὸς διάφορα ἀνίστοιχα γλωσσικὰ φαινόμενα...*

Ἐν Ἀθήναις 1955, 8^ο μέγα, σσ. 478.

Χρήσιμον βιβλίον διὰ τὸ συλλεχθὲν ἐπὶ ἔτη πολύτιμον ὕλικόν ἀποδοκιμαστέα ἢ Εἰσαγωγή διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ χαρακτηρισμούς καὶ δὴ ἀποθανόντων φιλόλογων. Παρὰ τοῦτο, εὐχόμεθα ὅπως ὁ συγγραφεὺς ἐνισχυθῇ διὰ τὰ συντελέσει καὶ τὸ ὑπόλοιπον ἔργον. Κρίσιν ἔκτενῃ Δ. Βαγιακάκου ἴδε ἐν Ἀθηνᾶς Ξ', 1956.

N. B. T.

Ann. Angelo Angotti, *La genealogia sella casa Angelo Comneno di Tessaglia.* (Roma) 1956, 8^ο, σσ. 18.

Εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι διάφοροι ἰδιότροποι ἐπιμένουν συμβολαιογραφικῶς ν' ἀποδείξουν ὅτι συνεχιζοῦν ἀνυπάρχτους αὐτοκρατορικοὺς οἴκους. Οὕτω πληροφοροῦμεθα ὅτι ζῆ Μιχαὴλ Γ' τῆς Θεσσαλίας!

N. B. T.

Παναγιώτου Ἰ. Μπρασιώτου, καθηγητοῦ τῆς Εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Π.Δ. καὶ τῆς Ἑρμηνείας τῶν Ο' ἐν τῷ Ἑθνικῷ Πανεπιστημίῳ: Ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. Εἰσαγωγή, κείμενον Ο', μετάφρασις, Σχόλια.

Τεῦχος Α', Κεφ. Α' - ΙΒ'.

Ἐν Ἀθήναις 1956, 8^ο μέγα, σσ. 192.

Κοπιώδης, ὀφέλιμος καὶ σοφὴ ἐργασία, εὐκολόνουσα τὴν χρῆσιν καὶ κατανόησιν τοῦ Ἡσαίου, προφήτου ἐκ τῶν εἰς ὃν συχνότερον παραπέμπουν οἱ Βυζαντ. θεολόγοι.

N. B. T.

K (υ ρ ι α κ ῆ ς) Μ α μ ώ ν η, Τρεῖς κώδικες τῆς Ἐπισκοπῆς Μαιρῶν καὶ Ἀθύρα. Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ « Ἀρχείου τοῦ Θρακικοῦ Λαογραφικοῦ καὶ Γλωσσικοῦ Θησαυροῦ » 1956, σσ. 129-176 (+ 1 πίναξ).

Ἐνδιαφέρουσα παλαιογραφικὴ καὶ ἱστορικὴ μελέτη διὰ τὴν Ἱστορίαν τῆς Θροῦκῆς ἐπὶ Τουρκοκρατίας.

N. B. T.

F r a n z B a b i n g e r, Ein Benedischer Lageplan der Feste Rümeli Hisáry. Leo S. Olschki - editore. Firenze (1956), 4°, σσ. 8.

Ὁ τουρκολόγος καθηγητὴς κ. Bab. δημοσιεύει δύο σχέδια τοῦ φρουρίου Ρούμελι Χισσάρ (ιε' αἰ.) ὑπομηματίζων ἱστορικῶς τὰ κατὰ τὸ κτίσμα τοῦτο.

N. B. T.

ἀρχιμ. Ἰερωνόμου Ἰ. Κοτσώνη, Ἡ θέσις τῶν λαϊκῶν ἐντὸς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ (κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας). Ἐν Ἀθήναις 1956, 8°, σσ. 69.

N. B. T.

R. G u i l l a n d, La fin de l'Empire Romain Universel en Orient 395 - 632, ἐν Histoire Universelle des origines à l'Islam. Encyclopédie de la Pléiade. Tirage à part pp. 1123 - 1229.

N. B. T.

Β α σ. Λ α ο ῦ ρ δ α, Βυζαντινὰ καὶ μεταβυζαντινὰ ἐγκώμια εἰς τὸν Ἅγιον Δημήτριον. Ἀνάτυπον ἐκ τῶν « Μακεδονικῶν », Θεσσαλονίκη 1956, 8°, σσ. 47 - 162.

Περιέχονται κείμενα μετὰ σημειώσεων τῶν ἐγκωμίων Νεοφύτου, Θεοδώρου Μετοχίτου, Νικηφόρου Γρηγοροῦ, Συμεῶν μοναχοῦ, δύο ἀνωνύμων ιζ' αἰ., Διονυσίου (1792).

N. B. T.

Ν ό τ η Ἰ ω ά ν. Τσόκα, Αἱ τοιχογραφίαι τοῦ ἐν Ἀμαρουσίῳ ναοῦ τοῦ Ἁγ. Δημητρίου (μετὰ 16 ἐνθέτων εἰκόνων). Ἐν Ἀθήναις 1956, 8°, σσ. 28 (+ 6).

Ἡ τύπωσις καὶ τῆς μελέτης καὶ τῶν εἰκόνων ἀδικοῦν τὴν πρόθεσιν τοῦ συγγραφέως.

N. B. T.

Μ ι χ α ῆ λ Χ α ρ ι λ. Γ κ η τ ά κ ο υ, Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην καὶ ἐρμηνείαν τῶν ἀκιδογραφημάτων. Ἐν Ἀθήναις 1956, 8°, σσ. 37.

Σταυροὶ - Μονογράμματα - Συμπλήματα - Παραστάσεις ἰχθύων, πτηνῶν, ζῴων, θήρας κ.ἄ., ποικίλου περιεχομένου κλπ. Ἀξιόλογος ἐργασία.

N. B. T.

Ἐ μ μ α ν ο υ ῆ λ Β. Ν ε ι ά δ α, Συντεχνιακὴ ὀργάνωσις ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸ « Ἐπαρχικὸν Βιβλίον » Λέοντος τοῦ Σοφοῦ. Ἀθήναι 1956, 8°, σσ. 73.

N. B. T.

G. Sotiriou, *Guide du Musée Byzantin d'Alhènes. Nouvelle édition abrégée par Anne Hadjinicolaou.*

Athènes 1955, 8^ο. σσ. 43 + XL πίνακες.

Τάσον 'Αθ. Γρετισοπούλου, *Οί νοοὶ τῆς Δημησιάνης.*

'Εν 'Αθήναις 1954, 8^ο, σσ. 58 + πίνακες (σσ. 59-60 πίναξ τῶν ἀξιολόγων δημοσιευμάτων τοῦ συγγραφέως).

Μιχαήλ Χαρ. Γκητάκου, *καθηγητοῦ, 'Η ἐν 'Αμαρουσίῳ μονόκλιτος καμαροκέ-
παστος βασιλικὴ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου (Πέλικα).*

'Εν 'Αθήναις 1956, 8^ο, σσ. 94.

Δημ. Β. Βασιλειάδης, *'Η ἀξονικὴ τοξοστοιχία στὴν αἰγαιοπελαγίτικη Ἐκκλησια-
στικὴ Ἀρχιτεκτονικὴ. Ἀνάτυπον ἀπὸ τὰ «Τεχνικὰ Χρονικά», Τεύχος 369-370,
'Αθήναις 1955, 4^ο, σσ. 6.*

Δημ. Β. Βασιλειάδης, *ἀρχιτέκτονος, Εἰσαγωγή στὴν αἰγαιοπελαγίτικη Λαϊκὴ Ἀρχι-
τεκτονικὴ. Ἀθήνα 1955, 4^ο, σσ. 82 (+ 2).*

N. B. T.

*Νομικὰ ἔγγραφα τῆς Ἑλλάδος τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας. Νομικὰ ἔγγραφα Σίφνου
τῆς Συλλογῆς Γ. Μαριδάκη (1684-1835) μετὰ συμβολῶν εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ
Μεταβυζαντινοῦ Δικαίου, ἐκδιδόμενα ὑπὸ Γεωργίου Α. Πετροπούλου, τεῦ-
χος I, 1956.*

*Μνημεῖα Ἑλληνικῆς Ἱστορίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τόμος Γ', τεῦχος I, 4^ο, σσ.
κζ' + 517.*

N. B. T.